

6 pagina's uit het: **EVALUATIEONDERZOEK ROL VAN SKVR IN DE ROTTERDAMSE WIJKEN**

OPRACHTGEVER
AUTEUR(S)
DATUM

Gemeente Rotterdam
Vicky Drost, Mattijn Kroos en Wessel Blom
3 juli 2023

Conclusies over de pilots

De succesfactoren voor samenwerking zijn aanwezig bij de pilots die onderwerp waren van deze evaluatie. Er is een stevig fundament voor succesvolle samenwerkingen binnen de drie pilots. De SKVR en de pilotorganisaties hebben een gezamenlijk overkoepelend doel en zijn om dit doel te bereiken van elkaar afhankelijk. De middelen om deze doelen te bereiken zijn aanwezig en het onderlinge vertrouwen binnen de pilots is groot. De SKVR en de pilotorganisaties vullen elkaar aan en krijgen ieder de ruimte voor hun eigen inbreng. Deze complementariteit is van groot belang.

De invulling van de rol van SKVR in de wijken heeft een positieve uitwerking. Door de faciliterende rol die de SKVR inneemt, ondersteunen zij de pilotorganisaties door kennis te delen over cultuureducatie, (financiële) middelen te bieden en door aanbod te verbreden zodat de doelgroep een groter aanbod ontvangt op cultureel gebied. De pilotorganisaties zorgen voor de verbinding met de doelgroep en acteren vanuit de haarvaten van een wijk. Kortom, door de samenwerking kunnen ze goed de behoeftes uit de wijk ophalen en een gezamenlijk aanbod afstemmen op deze behoefte.

We hebben drie verschillende pilots onderzocht. We merken de volgende verschillen op:

- Benadering van de doelgroep. Team Toekomst is gericht op een specifieke

doelgroep die ze op een gestructureerde manier (met data onderbouwd) bereiken. De andere pilots kennen deze focus minder.

- Meten van de impact wordt op verschillende manieren en in verschillende mate vormgegeven.
- Verschillende invulling voor het maken van de verbinding tussen doelgroep en behoefte & aanbod. Team Toekomst zet eigen linknetwerkers in, Talentz Skool zet wijknetwerkers in en in de pilot met Quardin werken de SKVR en Quardin samen om wijkverkenners op te leiden en in te zetten in wijken.

Ieder van de verschillende pilotvormen draagt bij aan het bevorderen van cultuureducatie en -participatie. Voor nieuwe samenwerkingen om wijkgericht cultuurparticipatie te bevorderen adviseren wij rekening te houden met een aantal gemeenschappelijke elementen uit de pilots. Ten eerste hebben we geconcludeerd dat de wijkverkenner/linknetwerker 'dicht op de doelgroep zit' en bij voorkeur een netwerk in de wijk heeft. Ten tweede is de vraaggerichte aanpak een werkzaam element. Tot slot kost het tijd om vertrouwen te winnen bij de doelgroep en vertrouwen te krijgen tussen samenwerkingspartners onderling. Neem dan ook een voldoende ruime tijdshorizon om middels samenwerkingen wijkgerichte cultuurparticipatie te bevorderen.

Aandachtspunten voor vervolg van de pilots

Impactmeting. Zoals blijkt uit de beschrijving van de verschillende pilots is impactmeting een thema waar men zoekend in is. De partijen zijn bezig met het opzetten van vormen van impactmeting, er worden zowel kwantitatieve als kwalitatieve manieren van impactmeting aangedragen. Om duidelijk te maken aan derden waar de toegevoegde waarde van een pilot ligt, onderstrepen wij het belang van impactmeting.

Impactmeting kan op verschillende manieren worden gerealiseerd. We adviseren een combinatie van 'tellen en vertellen'.

- Indicatoren gericht op het bereik van de doelgroep (aantal bezoekers), aard van de doelgroep (kenmerken van de doelgroep), duurzaamheid (bijvoorbeeld: bezoekt een persoon meerdere keren een workshop of training, wordt een cursus afgemaakt), type aanbod (en de mate van diversiteit hierin).
- Ervaringen en tevredenheid, te meten met vragenlijst en storytelling. Hierbij is het van belang om vanuit verschillende perspectieven de ervaringen op te halen. Vanuit de deelnemers, maar ook de trainers, gezin, eventueel school, et cetera.

Samenwerken vraagt om een langere tijdshorizon. Het opzetten van een samenwerking en hierin samen - op iteratieve wijze - leren en verbeteren kost tijd. Er moet gewerkt worden aan vertrouwen, partners moeten elkaar leren kennen en samenwerkingsvormen moeten worden ontdekt.

Benodigde middelen. Zoals eerder aangegeven zijn voldoende middelen (kennis, competenties, financiën) randvoorwaardelijk om in een samenwerking de gemeenschappelijke doelen realiseren. In de pilots zien we dat deze middelen niet alleen financiële middelen betreffen, maar de waarde van samenwerking met SVKR voor de lokale partners juist ook zit in kennis over cultuureducatie, innovatiekracht en de kennis en ervaring van een stedelijke partner. Voor SKVR zit de meerwaarde in de samenwerking met lokale partners in de kennis, expertise en een netwerk ten aanzien van de doelgroep in de wijken. Voor een vervolg is het belangrijk dat middelen in de breedste zin van het woord vanuit alle samenwerkingspartners ingebracht blijven worden.

Samenwerking met welzijnsorganisaties en andere partijen. Dit werkveld wordt gekenmerkt door vele partijen die in hetzelfde gebied en met de zelfde doelgroep werken. Uit de gesprekken komt het beeld naar voren dat de samenwerking met verschillende partijen goed is, maar tegelijkertijd ook beter kan. Beter in het vinden van samenwerking, maar ook in het afstemmen van resultaten die men over en weer nastreeft. Zie hiervoor de beschouwing op de volgende pagina's, waarin we ingaan op de netwerkfunctie die SKVR kan invullen. Wij zien mogelijkheden voor de SKVR weggelegd om als spin in het web de samenwerking tussen al deze partijen te bevorderen.

Overstijgende beschouwing (1/4)

Gemeente Rotterdam heeft in 2021 opdracht gegeven aan SKVR om de omslag naar een meer faciliterende organisatie voor wijkpartijen te gaan maken. SKVR heeft dit vorm gegeven in drie pilots. De pilots zijn uniek in de manier waarop zijn ze vormgegeven. Ze kennen overeenkomsten in doelstelling (versterken van het culturele ecosysteem in wijken) en aanpak (namelijk de inzet van wijkverkenner die behoeften van de wijkbewoners in kaart brengen). SKVR sluit aan bij de wijkinfrastructuren en ondersteunt lokale initiatieven.

Er is in de pilots nadrukkelijk niet vanuit het aanbod van SKVR gestart maar vanuit de vraag uit de wijken. Het aanbod van SKVR is waar passend vanuit co-creatie met zelfstandige kunstprofessionals ingezet.

De werkwijze van SKVR voor de invulling van de pilots kende geen blauwdruk. Niet vooraf 'een in beton gegoten' plan van aanpak, maar in de praktijk leren en ontwikkelen hoe zij hun rol in kunnen vullen.

We merken dat deze iteratieve werkwijze voor de direct bij de pilots betrokken stakeholders van grote toegevoegde waarde is en zij samen met SKVR invulling hebben gegeven aan de samenwerking. Voor andere partners op cultureel gebied – zoals Cultuur Concreet en KC-R – riep dit vragen op. Wat is de rol van de SKVR en hoe verhoudt zich deze tot de taakomschrijving van Cultuur Concreet en KC-R?

In deze overkoepelende analyse gaan we in op het culturele ecosysteem, de partners die hierin actief zijn en de rol van SKVR hierin. Onder een cultureel ecosysteem verstaan we een vorm van interconnectiviteit waarbij culturele partijen verbindingen en strategische samenwerkingsverbanden aangaan met andere partijen met als doel om het maatschappelijke rendement van cultuur te verhogen.

Duidelijkheid over rol van wijkverkenner

Voor partijen die samen actief zijn in het culturele ecosysteem op wijkniveau zijn de elementen die we in deze rapportage hebben belicht over samenwerking randvoorwaardelijk. Vertrouwen, gezamenlijk belang dat wordt nagestreefd waarin iedere partner zijn eigen bijdrage heeft, complementariteit en duidelijkheid over ieder zijn taak en rol.

Over de taak- en rolverdeling kan onduidelijkheid bestaan, doordat SKVR is gaan experimenteren met een voor hen nieuwe rol gericht op faciliteren richting wijkpartners.

Door de iteratieve werkwijze wordt de invulling van de faciliterende rol van SKVR gaandeweg steeds duidelijker. Er ontstaat een concreter beeld wat zij doen en waartoe dit leidt.

Overstijgende beschouwing (2/4)

De wijkverkenner worden door de betrokkenen bij de pilots als één van de belangrijkste werkzame elementen gezien. Hun rol in het netwerk om de doelgroep, lokale initiatiefnemers en aanbieders van culturele activiteiten te kennen, hun behoeften goed in kaart te brengen en verbindingen tot stand brengen is cruciaal.

Aanbeveling: We adviseren om het profiel, de opdracht en de taak van een wijkverkenner te beschrijven, zodat ook duidelijk is waar deze verschilt van andere personen die in de wijk actief zijn. Dan wordt helder waar deze rol anders is dan de rollen die die door Cultuur Concreet en KC-R worden ingezet. De opdracht van de wijkverkenner is bijvoorbeeld in tegenstelling tot een wijkregisseur of jongerenwerker, om te komen tot duurzame cultuureducatie.

Inzetten van krachten van SKVR in *creative network*

Kenmerkend voor netwerken is de horizontale samenwerking tussen partners. Het is wenselijk om het culturele ecosysteem te benaderen vanuit de overtuiging verschillende partners naast elkaar staan en daarmee nadrukkelijk niet tegenover elkaar en/of gestapeld. Aansluitend bij de opdracht, missie, visie en krachten van verschillende organisaties die actief zijn in een netwerk, vult iedere organisatie zijn

unieke rol in en komt de beoogde complementariteit goed zijn recht. Eén van de krachten en expertises van SKVR is de institutionele kennis en kennis over kunst- en cultuureducatie. Vanuit deze kracht wordt de faciliterende rol in wijken richting lokale partners ingevuld.

De ambitie van SKVR is gericht op het onderdeel zijn van '*creative networks*'. Samen met lokale en stedelijke partners een mooi cultureel aanbod creëren waar behoefte aan is in de wijk. SKVR kan hier – gezien de omvang van de organisatie – een regierol in nemen. Zoals ook in de pilots is beproefd is niet het aanbod van SKVR leidend maar ziet SKVR juist een rol om in wijken in co-creatie met lokale kunstprofessionals dit aanbod vorm te geven.

De kracht van SKVR is om lokale initiatieven verder te brengen. Wat is er nodig om van burger initiatief naar sociale onderneming te komen bijvoorbeeld? Hoe kunnen de wijkactiviteiten duurzaam ingezet worden? De sterke didactische kennis, innovatiekracht en expertise van SKVR helpt hierin.

Cultuur Concreet is gericht op het adviseren en ondersteunen van initiatieven op het gebied van cultuur in verschillende wijken en gebieden

Overstijgende beschouwing (3/4)

in Rotterdam. Op basis van een scan brengen zij in kaart welke opgaven er zijn in bepaalde gebieden en wijken op cultureel gebied. De complementariteit met SKVR is dat SKVR vanuit haar kennis over cultuureducatie één van de partners is die regie kan nemen om met deze opgaven aan de slag te gaan en te zorgen voor een aanbod dat passend is. Dat past bij de hiervoor beschreven netwerkfunctie.

De taakomschrijving van KC-R is gericht op het adviseren, ondersteunen en faciliteren van scholen en culturele instellingen op het gebied van cultuuronderwijs. Hierbij ligt de focus op binnenschools onderwijs. De taak aan SKVR is hierop complementair, aangezien deze is gericht op het vinden van een rol in cultuureducatie buitenschools.

Waar SKVR en KC-R elkaar kunnen versterken in de samenwerking, is de verbinding tussen binnen- en buitenschools. Een landelijke ontwikkeling die ook in Rotterdam merkbaar is, is de toeleiding van binnen- naar buitenschools aanbod zodat kinderen de talenten die tijdens schooltijden worden aangewakkerd, ook buitenschools kunnen ontplooiën.

Aanbevelingen:

- Het is belangrijk dat vanuit gemeente Rotterdam – als opdrachtgever – de taken voor de verschillende actoren die actief zijn in het cultureel ecosysteem helder zijn beschreven. We merken in de interviews dat er op dit moment teveel ruimte voor eigen interpretatie voor de invulling van de taak en rol is. Dit is een logisch gevolg van de ontwikkelingen die bij de verschillende partner (SKVR, Cultuur Concreet en KC-R) spelen. Helderheid hierover is gewenst. Daarmee wordt ook invulling gegeven aan één van de kenmerken voor goede netwerksamenwerking, namelijk duidelijke taak- en werkafspraken.
- Nu SKVR ervaring heeft opgedaan met de faciliteren rol in de wijken, adviseren we aan SKVR om nog explicieter te maken naar andere partners uit het cultuur ecosysteem hoe zij hun rol in wijken zien, hoe zij deze rol invullen en hoe zij de samenwerking en versterking met andere partners zien.

Overstijgende beschouwing (4/4)

Leren omgaan met grijs gebied in taak- en rolverdeling tussen partners

In een netwerk bestaat een risico dat ondanks een duidelijke taak- en rolafbakening er een (licht)grijs gebied is waar verschillende partners een rol in kunnen en willen vullen.

Aanbeveling: Het is de kunst vanuit vertrouwen in goede dialoog te spreken over deze 'grijze gebieden' en de samenwerking hierin zo goed mogelijk te organiseren. We adviseren om SKVR, Cultuur Concreet en KC-R om goede dialoog die momenteel plaatsvindt, te continueren. Op deze manier blijft er vertrouwen tussen de partners om te werken aan de gezamenlijke doelstelling op cultuur gebied, ieder van zijn eigen taakomschrijving en rolinvulling. De partijen kunnen elkaar helpen om in de beoogde positie in het ecosysteem te blijven en te komen. En vanuit vertrouwen elkaar deze positie gunnen.

Flexibiliteit vereist

Het culturele aanbod in de stad Rotterdam ontwikkelt zich. Het is van belang dat de netwerken – en de partners die hierin acteren – flexibel, wendbaar en adaptief zijn om met deze ontwikkelingen mee te bewegen. Aansluitend bij behoeften vanuit de wijk!

Aanbeveling: We vinden de aanpak zoals in de pilots is gehanteerd door in en met de praktijk en samen met de doelgroep, te zoeken naar een invulling van de faciliterende rol, een mooie werkwijze die ook de komende jaren wanneer er geen sprake meer is van een pilot, passend is. Geen blauwdruk, maar samen leren en ontwikkelen, door doen en reflectie op de ingezette acties.

Bron:

Met toestemming van de Gemeente Rotterdam tonen we in dit document de oorspronkelijke pagina 16 t/m 21 uit het originele onderzoeksrapport van Significant Public.

SKVR